

Noore veljo, veeritäge!

Mart Saar/rahvaluule

Mart Saare „Noore veljo, veeritäge“ on 2019 aasta laulupeo I kontserdi üks kaalukamaid teoseid.

Selle õppimine ja esitamine on kindlasti suur väljakutse ka kogu laulupeo koori jaoks.

Usun, et ühises koostöös sünnib peo kontserdil ilus ja võimas esitus.

Laulu aluseks olev setu rahvaviis on inspireeriv ja energiast laetud. Selle viisi „nähtaval hoidmine“ kogu laulu faktuuris on väga oluline. Seetõttu saatehäälte põimimine rahvaviisi ümber peab olema tundlik ja soolhäälega arvestav.

Laulu tempomärk noodis, ♩ = 120, ei ole ilmselt autori märke, kuid sobib kindlasti hästi kooride iseseisvaks esitusteks. Laulupeo kontserdil on reaalne hoida laulu alguses tempot ♩ = 100.

Noodis olevad dünaamikamärgid olgu selgeks juhiseks! Samuti vajab murdekeelne tekst erakordselt selget artikulatsiooni ja rütmikat pulsi hoidmist. Kogu laulu karakter peab olema ergas ja energiline. Pulsitunne ja -taju peab olema igas lauljas, ennekõike dirigendis, eriti pikkade nootide laulmisel. Saatepartiide kujundamisel ei tohi pulss aeglasemaks jääda.

Kui kaanonikoht taktides 21-24 peaks väga hästi selgeks saama, on ka kiirendusel oma võimalus ja roll. Ennekõike tuleb aga nendes taktide hoida ranget rütmisulgust.

25. taktist tempo kiireneb. Võimalik tunnetus võiks olla *alla breve* suunas. 28. takti *marcato* vajab siiski ilmselt 5-peale juhatamist.

36. takt peaks mõjuma veidi *subito*-algusena, kus basside soololiin on vokaalse kandvusega selgesti kuulda. Pidev tõus kulminatsiooni viib meid uue *marcatoni* taktis 42.

Tõenäoliselt tuleb selleks fraasiks 41. takti lõpus pisut aega võtta, et kõrges tessituuris akordid korralikult kõlama saaks ja vokaalselt lauldavad oleksid.

Uus *subito piano* tuleb taktis 46, tenori soololiini välja kuulates. Taktid 48 ja 49 tuleb välja takteerida!

50. taktist algavas fraasis peab esile tooma tenori soolo, aldi harmoonia toel, mille bassid 52. taktis üle võtavad. Hea esituse korral on võimalik teha väike kiirendus. Taktist 56 algav uue tempoga osa vajab erilist dirigeerimist ja hoogu. „*Precipitoso*“ tõlge eesti keelde on „kiirustav“.

Uus *subito* algus 60. taktist, vajab pidevat dünaamika kasvamist ja tempo aeglustumist. Siin on igal kooril oma võimalus kulminatsiooni kasvatada, vastavalt oma võimekusele. Laululaval sündiv kulminatsioon saab oma vormi eelproovide käigus.

Dirigeerimisest:

Selle laulu juhatamine on väljakutse igale dirigendile. 5/4 taktimõõt on piisavalt ebamugav.

Igaüks leiab oma lahenduse, kus löök ja pulss on lauljatele selgesti arusaadav.

Üsna vastuoluline olukord tekib taktis 21.

Palun juhatada järgmise skeemi järgi: 3/4; 3/4, 2/4, 2/4; 2/4; 3/4, 3/4 ja 2/4.

Sealjuures mõnda aega võiks eraldi harjutada naiskoori sopraniga (naiskooriga) ja eraldi meeskooriga, kasutades samu skeeme. (NB! Jälgimata meeskoori klambreid. See on muusika organiseerimiseks vajalik joonis, kuid ei aita dirigeerimisel, sest kahe käega erinevaid skeeme vist keegi juhatada ei suuda. Vähemalt mitte selles tempos.)

Juhindume naiskoori klambrite järgi, meeskoori osa kogu aeg löök hiljem. See löik vajab rohkesti harjutamist ja on ka laululava kontsertesituse „surmasõlm“!

Kui see löik on edukalt läbitud ja ka kiirendus õnnestunud, võib lubada endale ka kerget *alla breve* dirigeerimist, pannes tähele väikest jagamist kolmanda veerandi täpsuse huvides.

Hiljemalt 32. taktis peaks rakendama taaskord 5-osalist dirigeerimist. Kuni uue kiirenduseni taktides 52-54. See hoogne fraas peaks meid juhtima uude temposse, mis võiks meid viia ühe peale juhatamiseni (ühes löögis 3 veerandit), kusjuures taktijooni eirates võiks 55. takti esimest lööki käsitleda eellöögina ja siis hoogsalt (tantsuliselt) 1 peale, kuni 59. takti lõpuni. Midagi kartma ei pea, matemaatika peab lehekülje lõpuni paika. Veerandite peale juhatamine peaks taastuma 59. takti lõpul, siis on üleminek loomulik. Viimane lehekülg eeldab kindlat 5-peale juhatamist, pideva ja ühtlase aeglustusega kuni lõpuakordini.

Selle laulu juhatamine ja esitamine nõuab sihikindlat tööd iseenda ja oma lauljatega.

Setu rahvaviisi väe ja energia toel saab sellest laulust kindlasti kooride üks lemmiklaule.

„Noore veljo, veeritäge“ on kõrge „kullaprooviga“ laul mitte ainuüksi Mart Saare kooriloomingus, vaid eesti kooriklassikas üldse.

Laskem siis end ürgse regivärsilisel rahvaviisil kasvatada!

Soovin kõigile hoogsat harjutamist ja rõõmu muusika väest!

Heli Jürgenson